

Затверджено
рішенням вченої ради ННЦГО
прот. № 1 від 11 вересня 2023 р.

Рекомендовано на засіданні кафедри
Іноземних мов
прот. № 1 від 11 вересня 2023 р.

СИЛАБУС з дисципліни

Термінознавство

Семестр 6, 2023/2024 н.р.
освітній рівень перший (бакалавр)
галузь знань 03 Гуманітарні науки
спеціальність 035 Філологія
освітня програма: - переклад та англійська мова і література (ПАМіЛ)

Час та аудиторія проведення занять згідно розкладу <http://rasp.kart.edu.ua/>

Команда викладачів:

Дзюба Олена Анатоліївна,, <http://dziuba.inyazdep@kart.edu.ua>

Контакти: +38 (057) 730-10-43, e-mail: in_yaz@kart.edu.ua

Години прийому та консультацій: 14.00-16.00 (Вівторок, середа, четвер)

Web-site: <http://www.ukrsurt.com.ua/>

<http://kart.edu.ua/mat-po-fak-ua/mat-fac-upp-ua>

<http://www.ukrsurt.com.ua/>

Анотація курсу: забезпечення знаннями основних положень термінології української та англійської мов у підготовці майбутніх філологів та перекладачів.

Сформувати у студентів уявлення про лексику сучасної іноземної мови як системи, про закономірності її функціонування і розвитку; усвідомлювати основні тенденції розвитку лексичної системи іноземної мови, зокрема принципи утворення та закономірності вживання нової лексики; використовувати терміни у мовленні та перекладу даного лексичного прошарку у майбутній професійній діяльності із урахуванням семантики, джерела походження і стилістичних особливостей термінів; виявляти труднощі при перекладі термінів і знаходити адекватні засоби перекладу нових лексичних одиниць.

Основними завданнями вивчення дисципліни є формування у студентів наукових уявлень про терміни, забезпечення студентам знання, необхідних для вільного орієнтування в основних поняттях та визначеннях, які застосовуються в термінології; ознайомлення студентів з основними типами, способами творення, структурно-семантичними особливостями, стилістичними та соціолінгвістичними функціями сучасних термінів; навчання їх правильно підбирати терміни при перекладі; розвиток вміння самостійно працювати з новітньою науковою інформацією та довідниковими матеріалами; знайомство студентів з основними перекладацькими розбіжностями в англійській та українській мовах; узагальнення відомостей з цього питання, які були одержані при вивченні інших мовних курсів (неологія, теорія і практика перекладу (англійська мова), вступ до перекладознавства, сучасна українська мова, тощо).

Мета курсу: формування компетенцій

- 1. Ціннісно-сміслову компетентність** (формування та розширення світогляду студента в області всебічного використання іноземної мови в діловому середовищі);
- 2. Загальнокультурну компетентність** (розуміння культурних, історичних та регіональних особливостей англійськомовних країн для міжкультурної комунікації та ведення партнерських відносин);
- 3. Навчально-пізнавальну компетентність** (формування у студента зацікавленості до вивчення іноземної мови з подальшим використанням одержаних знань у професійній діяльності з метою розвитку креативної складової компетентності; оволодіння розмовними та письмовими навичками;

здатність студента формувати цілі дослідження та, з метою їх вирішення, вміння знаходити рішення у нестандартних ситуаціях при спілкуванні іноземною мовою);

4. Інформаційну компетентність (розвиток вмінь студента до самостійного пошуку, аналізу, структурування та відбору потрібної інформації з іноземних джерел в рамках професійної діяльності);

5. Комунікативну компетентність (розвиток у студента навичок роботи в команді шляхом реалізації групових проектів, вміння презентувати власний проект та кваліфіковано вести дискусію у досліджуваній сфері іноземною мовою);

6. Компетентність особистісного самовдосконалення (елементи фізичного, духовного й інтелектуального саморозвитку, емоційної саморегуляції та самопідтримки; підтримка постійної жаги до самовдосконалення та самопізнання, шляхом постійного пошуку нетрадиційних підходів).

Обсяг занять

Обсяг:	3 кредити ЄКТС
Кількість модулів:	2
Звітність:	Залік
Лекцій за семестрами, год	15
Практичних занять за семестрами, год	15
Самостійної роботи за семестрами, год	60

Тематика (зміст) лекційних занять

Модуль 1

Тема 1. Термін як одиниця терміносистеми.

Історія розвитку українського термінознавства. Теперішній етап розвитку української науково-технічної термінології. Основні напрямки термінознавства. Визначення терміна та терміносистеми. Основні ознаки термінів та класифікація термінів. Структура термінів: словотворчі типи. Внутрішня форма та етимологія; зовнішня форма термінологічних одиниць. Однокомпонентні та багатоконпонентні терміни.

Тема 2. Шляхи виникнення термінів та основні прийоми перекладу термінів.

Способи творення термінів. Побудова термінів шляхом використання внутрішніх ресурсів мови, запозичень та шляхи термінологічних запозичень. Шляхи утворення термінів на прикладі комп'ютерної англійської терміносистеми. Способи перекладу термінологічних одиниць в науково-технічному тексті. Перекладацькі трансформації. Мовні паралелі: види, форми та причини виникнення. "Несправжні друзі перекладача": групи, причини виникнення. Пам'ятка перекладачеві науково-технічних текстів. Відтворення українських слів латинкою. Системи української транслітерації. Власні назви. Їх види. Особливості перекладу окремих груп назв.

Модуль 2

Тема 3. Неологія як об'єкт лінгвістики.

Історія виникнення неології. Мета, завдання, предмет неології. Причини виникнення неологізмів. Співвідношення okazіоналізмів з неологізмами. Функції та ознаки okazіоналізмів. Стилистична, психолінгвістична, лексикографічна теорії неологізмів. Ономасіологічна теорія І.С. Торопцева. Класифікація нової лексики. Способи утворення нової лексики.

Тема 4. Термін у художньому тексті та термінологічне планування .

Термінологічні одиниці в художньому тексті. Труднощі розпізнавання термінів у текстах літературних творів. Переклад термінів у художньому тексті. Пам'ятка перекладачеві. З історії термінологічного планування. Термінологічна модернізація та стандартизація. Термінологічне планування в Україні

Тематика (зміст) практичних занять

Модуль 1.

Способи перекладу багатосемантичної термінології. Алгоритми перекладу текстів за тематичним принципом. Особливості перекладу суфіксів в різних терміносистемах. Способи перекладу нових термінів, які ще не мають усталених варіантів перекладу. Особливості перекладу комп'ютерної термінології. Особливості перекладу економічної термінології. Особливості перекладу юридичної термінології.

ТЕМАТИКА (ЗМІСТ) САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Значення робіт австрійського вченого Огейна Вюстера Нубасова для термінотворення. Основні завдання термінів. Пан-європейський елемент у європейських мовах. Будова готового вигляду статті стандарту. Визначення терміну різними науковцями. Актуалізація та верифікація. Явище синонімії в сучасній термінології. Загальноживана, загальнонаукова та вузькогалузева лексика. Зовнішня форма термінологічних одиниць у світлі теорії про мовні інтерференції. Трансформація загальнолітературного слова у термін. Міжгалузева трансформація терміна. Повторна інтрагалузева номінація. Контекстуально-семантичний аналіз термінів трансформів. Афіксальна система термінології. Контекстуальносемантичний аналіз афіксальних термінів. Терміни-складні слова. Терміни-усталені словосполучення

Тематика (зміст) лабораторних занять.

Не передбачено навчальним планом.

Тематика (зміст) семінарських занять.

Не передбачено навчальним планом.

Рекомендована література:

Основна:

1. Агарков І. Структура видавничої термінології // Друкарство — 2000 — С. 20–23.
2. Білозерська Л. П., Возненко Н. В., Радецька С. В. Термінологія та переклад. В.: Нова книга, 2010. — 232 с.
3. Дяков А.С. Основи термінотворення: Семантичні та соціолінгвістичні аспекти/ А.С Дяков, Т. Р Кияк., З. Б. Куделько./-К.: Вид. дім "КМ Academia", 2000.-218 с.
4. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово- стилістичні проблеми/В.І.Карабан/ - Вінниця: Нова книга, 2004. - 576 с.
5. Войтів Г. Лексикографія // Записки перекладацької майстерні. – Львів, 2001. – с. 157-180
6. Корунець І. В. Вступ до перекладознавства. Підручник / І. В. Корунець/- Вінниця: Нова Книга, 2008. - 512 с.

7. Черноватий Л. М. Переклад англо-мовної технічної літератури. Електричне та електронне побутове устаткування. Офісне устаткування. Комунікаційне устаткування. Виробництво та обробка металу. / За редакцією Л.М. Черноватого, В.І. Карабана./ Навчальний посібник. - Вінниця: Нова Книга 2006.-296 с.

8. Неологія англійської мови: опорний конспект лекцій для студентів напряму підготовки 7.02030304 – «Переклад»/ Уклад.З.М.Корнєва – К.:НТУУ «КПІ», 2007. – 32 с.

9. Білозерська Л.П. Термінологія та переклад. Вінниця: Нова книга, 2010. 232 с.

10. Кузнецова І.В. Особливості формування економічної термінології за допомогою семантичної деривації // Наукові записки Серія «Філологічна» Випуск 14. Міжкультурна комунікація: мова – культура – особистість. Острог, 2010. С.375-381.

Допоміжна:

11. Зарицький М. С. Актуальні проблеми українського термінознавства: Підручник для студ. вищих навч. закл. / Національний технічний ун-т України "Київський політехнічний ін-т". — К. : Політехніка; ТОВ "Фірма "Періодика", 2004. — 124 с.

12. Горелікова С. Н. Природа терміна і деякі особливості термінотворення в англійській мові // Вісник ОДУ. 2002. № 6.

13. Англійсько-український юридичний словник/Укладач В. І. Карабан/ "Нова книга", Вінниця - 2004.

14. Великий українсько-англійський словник/Укладачі Е. Ф. Попов, М. І Бала./ Чумацький шлях, 2007. - 1890 с.

15. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад, і голов, ред. В. Т. Бусел/ - К., Ірпінь: ВТФ "Перун", 2001. - 1440 с.

16. Зацний Ю.А., Янков А.В. Інновації у словниковому складі англійської мови початку ХХІ століття:англо-український словник. – Вінниця: Нова книга, 2008. – 360 с.

17. Oxford Russian-English, English-Russian dictionary/Edited by Marcus Wheeler and Boris Unbegaun/ Oxford University Press,-/2000.

18. Кияк Т. Р. До питання про "своє" і "чуже" в українській термінології. // Мовознавство. 1994. № 1. С. 22–25.

19. Кузнецова І.В. Семантичні процеси формування термінологічних систем // Нова філологія. Збірник наукових праць. Запоріжжя: ЗНУ, 2010. № 42. С. 107-112.

20. Куш Є.О., Кузнецова І.В. Переклад галузевих науково-технічних текстів: навчальний посібник. Запоріжжя : Кругозір, 2015. 360 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. <http://metod.kart.edu.ua/>

2. http://www.uz.gov.ua/about/general_information/entertainments/pktbit/

3. http://www.uz.gov.ua/press_center/up_to_date_topic/page-4/451889/

4. <http://uz-cargo.com/>

5. <http://www.tmssoft-ltd.com/ua/about/about.php>
6. http://www.nbuuv.gov.ua/old_jrn/natural/Vnulp/Ukr_term/2012_733/05.pdf
7. <http://mirznanii.com/a/51078/termnoznavstvo-yak-sistema>
8. http://pidruchniki.com/1728092440662/dokumentoznavstvo/problemi_suchasnogo_termi_noznavstva
9. <http://www.bibliorossica.com/book.html?currBookId=6378>
10. <http://gunblues.livejournal.com/39563.html>

Вимоги викладача: студент повинен розуміти, що його поведінка та дії знаходяться під пильною увагою товаришів, батьків, викладачів, потенційних роботодавців і суспільства та визначають обличчя Університету. Виходячи з цього, студенти мають поводитися таким чином, щоб підтримувати високу репутацію Університету. Студент Університету старанно і чесно навчається з метою здобуття високоякісної освіти і навичок для задоволення своїх потреб, вимог держави, роботодавців, суспільства.

Порядок оцінювання результатів навчання:

Порядок оцінювання результатів навчання визначається Положенням про контроль та оцінювання якості знань студентів в Українському державному університеті залізничного транспорту.

Формування оцінки за 100-бальною шкалою

Максимальна кількість балів	
Вид контролю	Сума балів
Поточний контроль:	до 60
1) опрацювання матеріалу практичного заняття;	до 30
2) виконання домашніх завдань;	до 20
3) робота з різноманітними джерелами інформації по темі	до 10
Модульний контроль	до 40

Максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач вищої освіти за модуль, становить **100** (до 60 балів поточного контролю та до 40 балів модульний контроль). Середнє арифметичне суми модульних оцінок складає оцінку за семестр.

При заповненні заліково-екзаменаційної відомості та залікової книжки і індивідуального навчального плану (при успішній здачі іспиту) здобувача вищої освіти, оцінка, виставлена за 100-бальною шкалою, повинна бути переведена до національної шкали (відмінно, добре, задовільно (незадовільно) та шкали ECTS (A, B, C, D, E, F).

Визначення назви за національною шкалою(оцінка)	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100 бальною шкалою	ECTS Оцінка
ВІДМІННО – 5	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	A
ДОБРЕ – 4	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89	B
	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75-81	C
ЗАДОВІЛЬНО - 3	Задовільно - непогано, але зі значною кількістю недоліків	69-74	D
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68	E
НЕЗАДОВІЛЬНО - 2	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як отримати залік або екзамен (без повторного вивчення модуля)	35-59	FX
	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	<35	F

Команда викладачів:

Дзюба Олена Анатоліївна (<http://kart.edu.ua/kafedra-in-yaz-ua/kolektiv-kafedru-in-yaz-ua/3017-fio-ua-15>). Напрямки наукової діяльності: професійне спілкування іноземною мовою.

КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Заплановані загальні компетентності (ЗК), фахові компетентності (ФК) та результати навчання (РН):

- ЗК 04. Здатність бути критичним і самокритичним, володіти культурою мислення;
- ЗК 05. Здатність учитися і оволодівати сучасними знаннями, узагальнювати сприйняту інформацію, ставити цілі і обирати шляхи їх досягнення;
- ЗК 06. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел;
- ЗК 08. Здатність працювати в команді та автономно;
- ЗК 09. Здатність спілкуватися іноземною мовою;
- ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- ЗК 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- ЗК 12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
- ФК 01. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ;
- ФК 02. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні;

ФК 04. Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди мов, що вивчаються, описувати соціолінгвальну ситуацію, застосовувати комунікативні стратегії (риторичні та стилістичні) відповідно до прийнятих норм у різних сферах комунікації та використання їх для вирішення професійних задач;

ФК 06. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формах, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя;

РН-2 Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

РН-3 Організовувати процес свого навчання й самоосвіти, узагальнювати отримані знання, вивчати нові тенденції та підходи для подальшого використання у професійній діяльності чи зміни вектора працевлаштування.

РН-6 Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.

ПРН-8 Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови і літератури, що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

РН-9 Характеризувати діалектні та соціальні різновиди мов, що вивчаються, описувати соціолінгвальну ситуацію.

Кодекс академічної доброчесності:

Порушення Кодексу академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним. Кодекс доступний за посиланням: <http://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/06/kodex.pdf>. Зокрема, дотримання Кодексу академічної доброчесності УкрДУЗТ означає, що вся робота на іспитах та заліках має виконуватися індивідуально. Під час виконання самостійної роботи студенти можуть консультуватися з викладачами та з іншими студентами, але повинні самостійно розв'язувати завдання, керуючись власними знаннями, уміннями та навичками. Посилання навсі ресурси та джерела (наприклад, у звітах, самостійних роботах чи презентаціях) повинні бути чітко визначені та оформлені належним чином. У разі спільної роботи з іншими студентами над виконанням індивідуальних завдань, ви повинні зазначити ступінь їх залученості до роботи.

Інтеграція студентів із обмеженими можливостями:

Вища освіта є провідним чинником підвищення соціального статусу, досягнення духовної, матеріальної незалежності і соціалізації молоді з обмеженими функціональними можливостями й відображає стан розвитку демократичних процесів і гуманізації суспільства.

Для інтеграції студентів із обмеженими можливостями в освітній процес Українського державного університету залізничного транспорту створена система дистанційного навчання на основі сучасних педагогічних, інформаційних, телекомунікаційних технологій. Доступ до матеріалів дистанційного навчання з цього курсу можна знайти за посиланням: <http://do.kart.edu.ua/>